

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بجنورد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

شیوه نامه ارزشیابی

دانشگاه بجنورد

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

مقدمه

شرایط پیش آمده شیوه آموزش را اساساً در دانشگاه‌ها تغییر داد، به همین ترتیب، نحوه سنجش و ارزشیابی نیز به تبع آن تغییرات اساسی خواهد کرد. با تمام آسیب‌هایی که در این ترم به کیفیت آموزش وارد شده است، فرصت‌های استثنایی نیز برای یادگیری و رشد فردی و ساختاری فراهم آمده است. اساتید -بویژه اساتید جوان که از تجربه‌های نو بیشتر استقبال می‌کنند- می‌توانند برای رسوب‌زدایی از شیوه‌های سنتی ارزشیابی تلاش کنند.

ارزشیابی:

اساتید محترم ضروری است بر اساس ترکیبی از روش‌های زیر (حداقل دو روش) و بر اساس نوع درس، تعداد دانشجویان به صورت تلفیقی نسبت به ارزشیابی دانشجویان اقدام نمایند. این ارزشیابی باید به گونه‌ای باشد که توانمندی دانشجو در زمینه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته و قابل بررسی مجدد باشد.

جدولی که در ادامه آمده است، انواع روش‌های سنجش و ارزشیابی را همراه با توضیحات مختصر به همکاران محترم عرضه کرده است. با توجه به تنوع دروس، ماهیت محتواهای مختلف، پراکندگی امکانات و مانند آن ارائه دستورالعمل‌های دقیق نه ممکن است و نه مطلوب؛ لذا تصمیم‌گیری در مورد انتخاب روش‌های مناسب به عهده اساتید محترم می‌باشد. نکته مهم این است که اساتید محترم باید به گونه‌ای فرایند ارزشیابی دانشجویان را مدیریت کنند که با تکیه بر مستندات، امکان پاسخگویی به اعتراض دانشجو به نمره کسب شده میسر باشد.

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

ردیف	شیوه ارزشیابی	توضیحات	نوع اجرا	ابزار
۱	اجرای آزمون کوتاه در پایان هر جلسه	<ul style="list-style-type: none"> - این روش بیشتر برای اهداف آموزشی کوتاه مدت و حوزه شناختی مناسب است. این روش برای ارزیابی نتایج یادگیری بلندمدت و اهداف حوزه مهارتی توصیه نمی شود. - چنین آزمون‌هایی بیشتر با هدف دریافت بازخورد از دانشجو و تثبیت آموزش های ارائه شده در همان جلسه مناسب است تا وسیله ای برای ارزشیابی های پایانی. - اگر بتوان سوالات پایان هر درس را به شکل تشریحی و کتاب باز طراحی کرد، علاوه برآنکه می توان برخی ضعف‌های این روش را مرتفع کرد، می توان به امنیت و صحت نمرات اعتماد بیشتری داشت. در این گونه سوالات، امکان رفتارهای نامطلوب از سوی برخی دانشجویان کمتر خواهد بود. - در شرایط کنونی این روش تنها می تواند به عنوان یک روش در کنار دیگر روش ها مورد استفاده قرار گیرد. 	<ul style="list-style-type: none"> - کتبی - شفاهی - ترجیحاً تشریحی یا کتاب باز 	<ul style="list-style-type: none"> - سامانه adobe connect - دسترسی دانشجو به موبایل/رایانه - و سرعت مناسب اینترنت

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

<p>سامانه LMS - دریافت مستندات به شکل الکترونیکی (فایل‌های adobe connect - تصویری یا صوتی، فایل های دسترسی دانشجو به موبایل/رایانه و سرعت مناسب اینترنت</p>	<p>دریافت مستندات به شکل الکترونیکی (فایل‌های تصویری یا صوتی، فایل های مختلف در قالب واژه پرداز، اسکن دست‌خط، ...)</p>	<p>این شیوه به برنامه ریزی و طراحی آموزشی دقیقتری نیازمند است.</p> <p>اجرای این شیوه به نسبت مورد قبلی، به یادگیری و یادداری بیشتری منتهی می شود؛ چراکه دانشجو فرصت خواهد داشت مجدد روی موضوع درسی کار کند.</p> <p>با توجه به اینکه در این شیوه، دانشجو زمان بیشتری در اختیار دارد، استاد می‌تواند به ارائه تکالیف عمیقتر و غنی تری مبادرت کند.</p> <p>این شیوه به‌طور بالقوه نسبت به مورد قبلی از قدرت ارزیابی بیشتری برخوردار است؛ چراکه علاوه بر پوشش دادن مهارت‌های سطوح بالای حوزه شناختی، می‌تواند به ارتقاء برخی مهارت‌های فکری و عملی شاگرد نیز بیانجامد و زمینه ارزیابی آنها را نیز فراهم آورد.</p>	<p>۲ ارائه تکلیف یا تمرین برای جلسه بعد*</p>
<p>سامانه LMS - دریافت گزارش‌های شفاهی به صورت ویدئویی یا صوتی، برخط یا غیربرخط - دسترسی دانشجو به موبایل/رایانه و سرعت مناسب اینترنت - پست الکترونیکی</p>	<p>دریافت گزارش‌های شفاهی به صورت ویدئویی یا صوتی، برخط یا غیربرخط - ثبت حضور و غیاب در کلاس‌های برخط - دریافت مستندات به صورت الکترونیکی (متن، صوت، تصویر، ...)</p>	<p>جدای از آزمون‌ها و تکالیف بند ۱ و ۲، دانشجویان ممکن است به انحاء مختلف در فرایند یاددهی-یادگیری یا کلاس‌های مجازی فعالیت داشته و مشارکت داشته باشند. اینگونه فعالیت‌ها می‌تواند مبنایی برای ارزشیابی قرار گیرد. بنا به تشخیص استاد، این نوع فعالیت‌ها ممکن است خارج از وظایف اصلی دانشجو در نظر گرفته شده و به کسب نمراتی مازاد بر ۲۰ نمره اصلی، منجر شود. برخی از این نوع فعالیت‌ها عبارتند از:</p>	<p>۳ فعالیت‌ها و مشارکت‌های طول ترم</p>

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

- الف- گزارش‌های شفاهی (برخط و برون خط)
- ب- گزارش‌های کتبی (برون خط)
- ج- ارائه سخنرانی/اسمینار (برخط و غیربرخط)
- د- حضور در کلاس‌های برخط
- ه- مشارکت در بحث‌ها (برخط و برون خط)
- و- کمک به تولید محتوای الکترونیکی
- ز- پرسش و پاسخ (برخط و برون خط)
- ح- ...

۴ تعریف پروژه‌های مختلف در طول ترم

- این شیوه از دو جهت بهترین شیوه محسوب می شود.
- الف) نظریه های یادگیری و یافته‌های پژوهش‌های متعدد حاکی از آن است که این شیوه به انتقال یادگیری، یادداری و مهم تر از همه، انتقال آموخته‌ها به موقعیت‌های واقعی خارج از دانشگاه منتهی خواهد شد.
- با عنایت به شرایط حال حاضر، به لحاظ عملیاتی، این روش -ولو به شکل ناقص اجرا شود- کارایی و اثربخشی بیشتری خواهد داشت.
- بنا به دستورالعمل وزارت علوم، اجرای پروژه ها باید به گونه‌ای باشد که اجرای آن لزومی به خارج شدن دانشجو از منزل یا نقض مقررات فاصله‌گذاری اجتماعی نباشد.
- دریافت مستندات به شکل - سامانه LMS
- کتبی، الکترونیکی، یا - پست الکترونیکی
- حجمی - پست عادی

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

<p>سامانه LMS - دریافت مستندات به شکل پست الکترونیکی - کتبی، الکترونیکی، یا پست عادی - حجمی</p>	<p>- اگر نوع درس اقتضا کند، می‌توان به جای چندین پروژه، به یک پروژه جامع اکتفا کرد، به گونه‌ای که کل یا بخش اعظم هدفها و محتوای پیش بینی شده در واحد درسی، تحت پوشش قرار گیرد. - در این نوع ارزشیابی مهارت‌های تفکر سطح بالا، حل مساله، خلاقیت و انتقال یادگیری به موقعیت های عملی تقویت خواهد شد. - با تمهیداتی می‌توان اطمینان نسبی حاصل کرد که پروژه توسط خود دانشجو به انجام رسیده است.</p>	<p>۵ تعریف یک پروژه وسیع برای کل ترم</p>
<p>سامانه adobe connect - کتبی دسترسی دانشجو به موبایل/رایانه - شفاهی و سرعت مناسب اینترنت - نرم افزارهای هوش مصنوعی برای تأمین سلامت آزمون</p>	<p>- این نوع آزمون شبیه آزمون‌های معمول در پایان ترم است؛ با این تفاوت اساسی که به صورت غیرحضورى برگزار می‌شود. با توجه به امکانات موجود، چه از طرف استاد و چه دانشجو، سلامت این نوع آزمون بویژه برای دوره کارشناسی، محل تردید است. - به دلایل مختلف از جمله اینکه برگزاری چنین آزمونی در صورت ثبات بستر اینترنت استاد ودانشجو میسر خواهد بود پیشنهاد می‌شود که برگزاری آزمون‌های نهایی جزء اولویت‌های اساتید نباشد. - اگر اساتید به هر دلیل به برگزاری آزمون نهایی به شکل غیرحضورى تمایل داشته باشند، پیشنهاد می‌شود که از سوالات تشریحی و بویژه کتاب باز استفاده کنند. این روش علاوه بر آنکه در شرایط حاضر به افزایش سلامت آزمون کمک می‌کند، به</p>	<p>۶ امتحان نهایی به صورت برخط در پایان ترم</p>

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

لحاظ رویکردهای آموزشی و تربیتی نیز کاملاً موجه است.

- بدیهی است که اگر آزمون نهایی به صورت شفاهی برای دروس دوره کارشناسی برگزار شود، اساتید باید زمان زیادی را برای برگزاری آزمون صرف کنند.

* طراحی تکلیف، طراحی یک فرصت یادگیری است که تلاش دارد به نیاز یادگیرندگان پاسخ دهد، این نیاز با مطالعه عملکرد گذشته فرد و تحلیل خطاها و موفقیت‌هایش شناخته می‌شود. علاوه بر شرایط یادگیرندگان، اهداف یادگیری، محتوای آموزش و روش سنجش و ارزشیابی در تعیین نوع تکلیفی که به یادگیرندگان ارائه می‌شود اهمیت دارد. تکالیف درسی از منظر تعداد دانشجویان درگیر به سه دسته تقسیم می‌شود:

۱. **تکالیف عمومی:** تکالیفی که به تمام یادگیرندگان حاضر در کلاس ارائه می‌شود.

۲. **تکالیف گروهی:** استاد با توجه به ماهیت فعالیت، گروه‌های دو، چهار و شش نفره را تشکیل داده (می‌توان امکان انتخاب همگروه را به دانشجویان واگذار کرد) و دانشجویان را برای انجام فعالیت‌های خاص به مشارکت دعوت نماید. تکالیف گروهی براساس نوع گروه و هدف گروه ارائه می‌شود. مهم این است که تکالیف گروهی باید قابلیت انجام گروهی را نیز داشته باشد و آن‌ها را به تعامل و همفکری وادارد.

۳. **تکالیف انفرادی:** این تکالیف براساس شناخت استاد از ویژگی‌های یادگیرنده ارائه می‌شود. وجود تفاوت‌های فردی در این دسته از تکالیف را ضروری است.

استاد می‌تواند براساس شناختی که از دانشجویان خاصی پیدا کرده و به فرض او را در یک زمینه ضعیف دیده است برای او تکلیفی خاص تعیین کند تا ضعفش جبران گردد یا این که کاملاً برعکس، دانشجویی در حوزه‌ای قوی است و می‌توان تکالیفی ویژه برای او در نظر گرفت.

تکالیف درسی را از نظر محتوا می‌توان به چهار گروه تقسیم کرد

۱. **تکالیف تمرینی:** این نوع تکالیف قدیمی‌ترین و رایج‌ترین تکالیف درسی هستند. معمولاً به صورت کتبی و جهت تثبیت یادگیری به روش تکرار و تمرین انجام می‌گیرد. اکثر تکالیف‌های تمرینی، غیرتخیلی، غیرخلاق، تکراری و خسته کننده است. زیرا مؤثرترین نوع تکالیف، آن‌هایی هستند که برای انجام دادنشان، از دانشجو خواسته می‌شود آموخته‌های جدید خود را با

شیوه نامه ارزشیابی دانشگاه بجنورد

روش شخصی و به طور مستقیم به کار برود. این تکالیف در صورت کثرت استفاده ملال انگیز و خسته کننده است و اگر بیش از حد استفاده شود همان مشق‌های پرمشقتی است که همه ما تجربه آن را در ذهن داریم. لذا از این نوع تکالیف در حد و اندازه خود باید استفاده کرد.

۲. **تکالیف آماده سازی و آمادگی:** این گونه تکالیف بیشتر برای درس‌های جلسه بعد به کار می‌رود؛ معمولاً به صورت مطالعه‌ی خارج از کتب درسی، جمع آوری مطالب و مواد قبل از کنفرانس در کلاس درس، حفظ کردن، از رو خواندن و از قبل خواندن دروس انجام می‌پذیرد. این نوع تکلیف زمانی سودمندی و کارآیی دارد که ابتدا رهنمودها و راهنمایی‌ها و دستورالعمل‌های لازم در مورد چگونگی و چرایی انجام دادن آن، کاملاً تبیین شده و ابتکار عمل، قدرت تخیل و روش شخصی دانشجویان حفظ شود.

۳. **تکالیف بسطی و امتدادی:** این نوع تکالیف شاگردان را از سطح کلاس بالاتر می‌برد و دانش و مهارت و تجربه آن‌ها را توسعه می‌دهد. این نوع تکلیف یادگیرنده را به فراسوی کارها و فعالیت‌های کلاسی سوق می‌دهد و سبب یادگیری ایده‌ها و مهارت‌ها در موقعیت‌های جدید می‌شود. برای مثال، ممکن است درس کلاس درباره‌ی نظریه‌ای خاص باشد. در این حالت، از دانشجویان خواسته می‌شود کتابی درباره آن بخوانند و خلاصه‌ی آن را در کلاس ارائه دهند. همچنین امکان دارد استاد مقاله‌ای بدهد و از دانشجویان بخواهد آن را بخوانند و خلاصه کنند یا فرم‌های مخصوصی توسط استاد تهیه شده و از دانشجویان خواسته شود که با مراجعه به منابع مختلف، فرم‌ها را تکمیل و در کلاس درباره‌ی آن صحبت کنند.

معمولاً تکالیف بسطی به صورت پروژه‌های درازمدت و از طریق فعالیت‌های حل مسئله تحقق پیدا می‌کند. این نوع تکالیف بیشتر خودانتخابی است. در ضمن ممکن است فعالیت‌های حل مسئله در این نوع تکلیف، چندین روز یا چند هفته طول بکشد. می‌توان از یادگیرندگان خواست مسئولیت پژوهش درباره‌ی موضوعی اجتماعی، فرهنگی، علمی، سیاسی، ادبی یا اخلاقی را، که قبلاً در کلاس تدریس شده است، بپذیرند و پس از اتمام تحقیق، نتیجه را گزارش دهند. این نوع تکلیف بر تولید دانش استوار است، نه بر تکرار و تکثیر آن و در امتداد فعالیت‌های آموزشی، به صورت انفرادی و در خارج از محیط مدرسه صورت می‌گیرد. در ضمن، این نوع تکلیف در حکم پیش سازمان دهنده‌ی مفاهیم درسی و آموزشی است.

۴. **تکالیف خلاقیتی:** وقتی یادگیرندگان مفاهیم و مهارت‌های کسب شده در کلاس درس را با هم ترکیب کند و در راه یا راه‌های جدید و متفاوت به کار بگیرند، تکلیف خلاقیتی انجام داده است. امکان دارد تکالیف خلاقیتی به صورت کتبی یا شفاهی یا به صورت انجام دادن کاری صورت پذیرد

تکالیف انجام شده اگر برجستگی خاصی دارد و می‌تواند منبعی برای داوری در خصوص میزان پیشرفت تحصیلی یادگیرنده باشد، در کار پوشه^۱ نگهداری شود. اگر گروه خاصی از نوع تکالیف انجام شده بعد از مدتی در کنار هم قرار گیرد، می‌توان بر مبنای آن چگونگی پیشرفت دانشجو را مطالعه کرد و نظر داد.